

TE VOET DOOR DE BELGISCHE GESCHIEDENIS

— *In het spoor van onze voorvaderen*

TEKST Koen Verbruggen

België is een land met een gevuld verleden. Van aan de kust tot de Ardennen ligt het landschap bezaaid met artefacten die getuigen van lang vervlogen tijden.

De uitgelezen manier om onze vaderlandse geschiedenis te verkennen? Al wandelend, uiteraard.

1. Het verdronken land van WO I

Langs rivieren en loopgraven

We starten onze geschiedenisronde in West-Vlaanderen. Volgend jaar zal het exact 100 jaar geleden zijn dat de Eerste Wereldoorlog onze contreien verscheurde. Ook op Belgisch grondgebied woedde de strijd hevig. Belgische strijdkrachten trokken zich onder Duitse druk steeds verder terug naar het westen, waar de Belgische regering in een wanhoopspoging enkele sluizen opende, om zo het land tussen de IJzer en de spoorlijn Nieuwpoort-Diksmuide onder water te laten lopen. De Duitsers trokken zich in paniek terug, groeven zich in en hun opmars kwam ten einde.

Vanaf de IJzerbrug in Diksmuide vertrekt er een 15 kilometer lange wandeltocht langs de oevers van de IJzer, om terug te keren langs de oude spoorwegbedding. Onderweg passeer je onder meer de dodengang en een openluchtmuseum, waar je de sfeer van de loopgrachten opsnuift. Op het einde van de tocht wandel je recht naar de IJzertoren, een imposant vredesmonument opgericht ter ere van de vele gesneuvelde Vlaamse soldaten. De wandeling loopt over verharde paden, geschikt voor kinderwagens en rolstoelen.

De wandeling staat in detail beschreven in de wandelgids *Op stap langs historische*

slagvelden. 20 lusvormige wandelingen langs velden van eer in België (zie kadertekst op pagina 30).

2. In het spoor van de Romeinen

Langs mijlpalen en archeologische sites

Van West-Vlaanderen gaat het richting Oost-Vlaanderen, waar we in het spoor van de Romeinen de Via Romana volgen. Het eerste echte wegennet in West-Europa werd in de eerste en tweede eeuw na Christus uitgebouwd door de Romeinen. Hun hoofdwegen, de zogenaamde heirbanen, waren prachtig geplaveide banen, die belangrijke centra zoals Tongeren en Aarlen met elkaar verbonden. Het doel van dit netwerk was van militair-strategische aard. Door goed verharde, rechte wegen aan te leggen, konden de Romeinse soldaten zich snel verplaatsen doorheen het gigantische Romeinse Rijk.

De heirbaan tussen Bavay (Frankrijk) en Velzeke was ooit een van de belangrijkste verkeersaders van Noord-Gallië. In het voor-

jaar van 2011 werd de route bewegwijzerd en omgedoopt tot Via Romana. Het traject is 85 kilometer lang, verbindt vier grote Romeinse archeologische sites aan beide zijden van de grens en is uitvoerig beschreven in een tweetalig roadboek. Onderweg informeren tal van borden wandelaars over vergeten handelsroutes, archeologische opgravingen en oude heiligdommen. De Via Romana is toegankelijk voor zowel wandelaars als fietsers. Je leest er meer over op www.ba-ve.com.

3. Fondry des Chiens, een geografisch fenomeen

Langs grotten en orchideeën

In Oost-Vlaanderen trekken we de taalgrens over naar het zuiden. In een uithoekje van Wallonië, net onder Charleroi, ligt de Cales-tienne. De natuur in deze streek is ontzettend rijk en gevarieerd doordat de zes kilometer brede Cales-tienne of kalkstreek hier de Fagne in het noorden scheidt van de Ardennen in het zuiden.

De regio is bekend omwille van haar eeuwenoude, mysterieuze grotten, onderaardse rivieren en merkwaardige ‘putten’. Deze sprookjesachtige natuurverschijnselen zijn ontstaan door karst: regen- en grondwater lost namelijk kalksteen op, waardoor er holtes en grotten worden gevormd. Waar de kalklaag aan de oppervlakte komt, verschijnen er grote, diepe rotskloven en ravijnen, die men dolines noemt. De grootste doline is de Fondry des Chiens, nabij het zeer mooie Henegouwse dorpje Nismes. Volgens de overlevering werd deze grote put door de eeuwen heen gebruikt door de dorpingen om hun dode honden in te gooien. Vandaar de naam. Vandaag de dag is het beschermd natuurgebied en een bezoekje meer dan waard. De wandeling naar de Fondry des Chiens begint aan de kerk van Nismes, duurt goed vier uur en is aangegeven met een rode rechthoek.

Ook de natuur in de omgeving is prachtig. Kalksteen is poreus, waardoor het regenwater sneller doorsijpelt en de streek een drogere bodem heeft. Hierdoor is er begroeiing van mediterrane oorsprong en zijn er prachtige droge kalkgraslanden, waar zeldzame planten groeien, zoals de wilde orchidee. Een prachtig decor om eindeloos door te wandelen.

4. De paden van de eerwraakbandiet

Langs smokkelpaden en stille bossen

We wandelen verder de Ardeense bossen in, richting Gedinne. De grote wouden ten noordwesten van het dorp vormen een van de meest wilde wandelgebieden van België. In de hoge Naamse Ardennen rond het veenplateau van Croix Scaille waren de leefomstandigheden eeuwenlang keihard. Te midden van de ruwe bossen en vennen kon men slechts een handvol dorpen vinden van boeren en houthakkers. Uitgelezen terrein voor rondzwervende smokkelaars en stropers.

Eén van hen was een jonge houthakker uit Willerzie. Hij vermoordde tijdens WO I een Duitse soldaat die verliefd was op zijn zus. Later kwam het tot een vuurgevecht met zijn schoonvader omwille van bemoeienissen met zijn echtgenote. Een bandiet dus die naar Italiaanse traditie wel erg op zijn familie-eer was gesteld. Na een gevangenisstraf trok de man zich voor de rest van zijn leven als klui-

zenaar in de bossen terug. In de winter van 1943 vonden enkele houthakkers zijn lijk.

Wandelen in de sporen van de eerwraakbandiet? In de jaren tachtig werd de 64 kilometer lange wandelroute Sentier du Bandit de l'Honneur gecreëerd, eerst alleen voor wandelaars, daarna ook voor mountainbikers. Helaas is het traject vandaag nog moeilijk te volgen. Met wandelkaarten van Gedinne en Beauraing kan je zelf smokkelpaden uitzoeken in de sporen van de eerwraakbandiet. Wandel van Gedinne naar de uitzichttoren van Croix Scaille, het hoogste punt van de

provincie Namen (503 meter), volg dan via Willerzie het murmelende grensriviertje Hulle. Vervolgens brengt een ander riviertje, de Houille, je naar Vencimont, waar je de witrode tekens van de GR 126 kan volgen tot Gedinne. Urenlang wandelplezier over onverharde bosspaden door een van de stilste en meest afgelegen bosgebieden van België zijn hier je deel. Eerwraakbandieten lopen er niet meer rond, maar wel bijzondere wilde dieren, zoals de bever en de wilde kat. Het is ook hier dat in 2011 voor het eerst sinds 130 jaar weer een wolf werd gezien.

5. Prehistorisch in Wéris

Langs dolmen en menhirs

Onze tocht gaat steeds dieper de Ardennen in, richting Luxemburg. Het bosrijke Wéris, een deelgemeente van Durbuy, behoort zonder twijfel tot de mooiste dorpen van Wallonië. Maar het dorp is vooral bekend omwille van zijn oude megalieten: de dolmens van Oppagne, de dolmens van Wéris en verschillende menhirs.

Een dolmen of hunebed is een prehistorische steenkamer die bestaat uit grote rechtopstaande draagstenen met daarop platte dekstenen. De dolmens in Wéris zijn wel 5000 jaar oud en werden gebruikt als begraafplaatsen.

Menhirs zijn losstaande grote stenen. Hun functie is niet duidelijk, maar men vermoedt dat het met religie te maken heeft. In de buurt van Wéris resten er momenteel nog vijf: de menhirs van Oppagne, Heyd, Ozo en Morville.

Onze wandeling begint in de dorpskern van Wéris. Op de parking tegenover het Musée des Mégalithes hangt een handig informatiebord over de verschillende routes. De Les Mégalithes-route is aangeduid met een geel kruis en brengt je langs de dolmens van Wéris.

Een tweede, interessante tocht vertrekt eveneens op de parking van het museum. Dit Circuit des Pierres de Légendes is gemarkeerd met een blauw kruis en voert je langs Lit Du Diable en de beroemde Hainarots. Met respectievelijk vijf en zeven kilometer zijn dit relatief korte wandelingen. Wanneer je echter voldoende tijd wil nemen om de historische megalieten te bekijken, ben je makkelijk een dagje onderweg. De wandelingen staan beschreven in de te downloaden wandelgids pdf.opt.be/pdf/nl/wandelgids.pdf.

6. Het vluchterspad

Langs sluipwegen en panoramische uitzichten

Het volgende pad, de Sentier des Passeurs, bevindt zich op de Belgisch-Luxemburgse grens, nabij Troisvierges. De gemarkeerde luswandeling is gebaseerd op de vluchtwegen waarover tijdens WO II mensen over de grens werden gesmokkeld. In het noordelijk puntje van het Groothertogdom Luxemburg hielpen burgers bij nacht en ontij de door het Naziregime vervolgte bemanning van geallieerde oorlogsvliegtuigen ontsnappen naar het veiligere België. Dat gebeurde vooral in 1943 en 1944. Rond vier uur 's morgens kwamen de vluchtelingen dan aan bij een afgelegen huis aan de Belgische kant van de grens, vanwaar ze naar het treinstation van Limerlé werden gebracht.

Vandaag is de vluchtroute gemarkeerd als een 13 kilometer lang wandelpad. Het zuidelijke deel verloopt over panoramische, verharde wegen. Het noordelijke deel over de echte smokkelpaden en sluipwegen in de grenszone. De bewegwijzering is prima en dankzij de mooie omkadering met infoborden voelt de grens oversteken aan alsof je zelf aan de Nazi's ontsnapt.

7. Operatie Airborne Market Garden

Langs slagvelden en zandduinen

Opnieuw steken we de taalgrens over, deze keer naar Limburg. In september 1944 ondernamen geallieerde luchtlandingsstroepen de Operatie Market Garden. Doel ervan was een aantal belangrijke bruggen in Nederland veroveren, zodat grondtroepen konden doorstoten naar het IJsselmeer. Vervolgens was

het de bedoeling de Duitse bezetters in het westen van Nederland te omsingelen en terug te dringen tot aan het hart van de Duitse industrie: het Ruhrgebied. De operatie duurde negen dagen en mislukte jammer genoeg.

Zestig jaar na het offensief herdacht men in Nederland de Operatie Market Garden. De Nederlandse wandelsportvereniging OLAT stippelde het Airbornepad Market Garden uit, dat start in Lommel (België) en 220 kilometer verder aankomt in Arnhem (Nederland). Het langeafstandspad voert je langs monumenten, slagvelden, veroverde bruggen, musea en militaire begraafplaatsen. Het doorkruist rustieke beekdalen, oude landbouwlandschappen, heidevelden en zandduinen. De route is bewegwijzerd met duidelijke markerings: twee witte strepen op een groen vlak. Bij de wandelsportvereniging OLAT is een handige wandelgids verkrijgbaar, met daarin een beschrijving van de verschillende etappes, kaartmateriaal, historische achtergrondinformatie, overnachtingsmogelijkheden en informatie inzake openbaar vervoer. •

www.olat.nl/Wandelpaden.html

► Historische wandelgidsen

Op stap langs historische slagvelden. 20 lusvormige wandelingen langs velden van eer in België

De wandelgids telt twintig luswandelingen langs diverse slagvelden die bepalend waren

voor onze vaderlandse geschiedenis. Elke tocht is uitvoerig beschreven en bevat naast een uitgebreide historische context een duidelijke routebeschrijving en praktische informatie. *Op stap langs historische slagvelden. 20 lusvormige wandelingen langs velden van eer in België, Denise Van Den Broeck,*

Uitgeverij Lannoo, 167 pagina's, ISBN: 9020964585

Steengoed! 40 verrassende erfgoedwandelingen door Vlaanderen

In 2008 stelde Erfgoed Vlaanderen deze bundel samen. Het boek beschrijft veertig tochten door Vlaanderen langs kastelen,

monumenten, pleinen, kloosters en landhuizen, inclusief interessante achtergrondinformatie. De tochten zelf zijn uitgetekend op duidelijke kaartjes.

Steengoed! 40 verrassende erfgoedwandelingen door Vlaanderen, Kris Naudts, Uitgeverij Davidsfonds, 260 pagina's, € 15,95, ISBN 9789058265159